

1. UVOD

1.1 OSNOVNI POJMOVI, DEFINICIJE I TERMINOLOGIJA

1.1.1 *Prostorno planiranje*¹

Urbanistički plan bavi se unutarnjim prostornim uređenjem naselja i gradova, a načinom i metodom koji ovise o vrsti urbanističkog plana, tj. da li je riječ o *generalnom urbanističkom planu* ili *detaljnem urbanističkom planu*.

Prostorni plan bavi se prostornim uređenjem ukupnog prostora, tj. teritorija. Taj teritorij može sadržavati, a najčešće i sadržava, naselja i gradove, ali promatrane kao točke bez dimenzija ili ovisno o mjerilu u ciljevima plana, kao površine, ali samo ukupne, s dimenzijama i oblicima, bez ulaženja u njihovu unutrašnju strukturu. Međutim, prostorni se plan može baviti i teritorijem na kojem uopće nema naselja.

Najkraća moguća definicija *prostornog planiranja* bila bi: *optimalni raspored ljudi, dobara i djelatnosti na teritoriju radi njegove optimalne upotrebe*.

Prostorno se planiranje razvilo iz urbanizma kad su urbanisti, početkom 20. stoljeća, uvidjeli da je nemoguće raditi *generalni urbanistički plan* iole većih gradova a da se ne promotre problemi okolice grada, tj. regije koja ga okružuje.

Na prvi bi se pogled reklo: korisnik prostornog plana je *društvo*. Ali, društvo nije homogeno, sastoji se od veoma mnogo dijelova različitih veličina, od pojedinaca do cjeline. Svi dijelovi imaju svoje interese, kako u svemu tako i u korištenju prostora, i različito na njega gledaju. Uloga je države da uskladi sve interese prema njihovoj težini u odnosu prema *javnom interesu*.

Prema tome, korisnicima svakog plana uređenja prostora, prostornog kao i urbanističkog, moraju se smatrati:

- a) pojedinačni korisnici zemljišta;

---

¹ Marinović Uzelac, A. :*Prostorno planiranje*. Dom i Svijet, Zagreb, 2001.

- b) čitavi sektori djelatnosti predstavljeni stručnim i znanstvenim udrugama;
- c) cijela društvena zajednica.

Planovi za uređenje prostora mogu se ovako svrstati:

1. *Prostorni planovi*

- a) *Državni prostorni plan*
- b) *Regionalni prostorni plan*
- c) *Lokalni ili mikroregionalni prostorni plan*
  - *Prostorni plan urbane regije*
  - *Prostorni plan općine*
- d) *Prostorni plan za područje posebnih obilježja*

2. *Urbanistički planovi*

- a) *Generalni urbanistički plan*
- b) *Detaljni urbanistički plan*
- c) *Urbanistički projekt*

Naveli smo nazive koji se uklapaju u opću terminologiju, a ne one koji su navedeni u danas vrijedećem *Zakonu o prostornom uređenju*, koji se donekle razlikuju i neprestano se mijenjaju, a da i ne odgovaraju uvijek općenito usvojenoj terminologiji.

Planove prostornog uređenja, prema trajanju planskih projekcija, može se svrstati u dvije skupine: *dugoročno* i *kratkoročne*. No kako je već rečeno, dugoročnost se odnosi samo na plansku projekciju utemeljenu na dugoročnom predviđanju. To je obično 20-25 godina unaprijed, ali se nikako ne smije shvatiti da se oni i rade tek svakih 20-25 godina.

Oni se moraju podvrgavati *novelacijama* i *revizijama* otprilike svake pete godine. To je potrebno zbog vremenskih deformacija kojima se ne smije dopustiti preveliku kumulaciju. Ne govoreći o mogućim pogreškama planera, tijekom vremena mijenjaju se i okolnosti razvitka.

Shema sastava ekipe za izradu prostornih planova bila bi otprilike sljedeća :

A) *Glavni prostorni planer (urbanist)*

B) *Specijalizirani suradnici-prostorni planeri*

1) geograf

2) ekonomist

3) prometni planer

4) pejzažni arhitekt

5) neki drugi, prema potrebi

C) *Vanjske konzultacije*

1) sociolog

2) etnolog, povjesničar, povjesničar umjetnosti, arheolog

3) građevinar (razni profili prema potrebi)

4) pravnik zemljišnog fonda

5) geometar

6) pedolog

7) agronom, šumar

8) biolog, biokemičar, kemičar i dr.